



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 1791/2024
11.02.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирољуба Томића, председника већа, Татјане Вуковић, Слободана Велисављевића, Гордане Којић и Дијане Јанковић, чланова већа, са саветником Маријом Рибарић, записничарем, у кривичном предмету окривљеног Николе Јоцковића и др, због кривичног дела трговина људима из члана 388. став 1. у вези члана 33. Кривичног законика и др, одлучујући о захтевима за заштиту законитости браниоца окривљеног Николе Јоцковића, адвоката Мирослава Дмитровића, и браниоца окривљене Јелене Јоцковић, адвоката Дениса Бећирића, поднетим против правноснажних пресуда Вишег суда у Београду 8К бр. 240/22 од 09.04.2024. године и Апелационог суда у Београду Кж1 830/24 од 15.10.2024. године, у седници већа одржаној дана 11.02.2025. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосновани, захтеви за заштиту законитости поднети против правноснажних пресуда Вишег суда у Београду 8К бр. 240/22 од 09.04.2024. године и Апелационог суда у Београду Кж1 830/24 од 15.10.2024. године браниоца окривљеног Николе Јоцковића, адвоката Мирослава Дмитровића и браниоца окривљене Јелене Јоцковић, адвоката Дениса Бећирића, у односу на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 4) Законика о кривичном поступку, а захтев браниоца окривљеног Николе Јоцковића, адвоката Мирослава Дмитровића и у односу на повреду закона из члана 439. тачка 1) и 2) Законика о кривичном поступку, док се у преосталом делу поднети захтеви за заштиту законитости **ОДБАЦУЈУ** као недозвољени.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду 8К бр. 240/22 од 09.04.2024. године, оглашени су кривим окривљени Никола Јоцковић и окривљена Јелена Јоцковић, да су извршили два кривична дела трговина људима из члана 388. став 1. у вези члана 33. Кривичног законика и једно кривично дело посредовање у вршењу проституције из члана 184. став 1. у вези члана 33. Кривичног законика, за која су им утврђене казне затвора у трајању од по 3 године за два кривична дела трговина људима из члана 388. став 1. у вези члана 33. Кривичног законика и за кривично дело посредовање у вршењу

проституције из члана 184. став 1. у вези члана 33. Кривичног законика казна затвора у трајању од 6 месеци и новчана казна у износу од 100.000,00 динара, па су осуђени на јединствене казне затвора у трајању од по 3 године и 2 месеца и новчану казну у одређеном износу од 100.000,00 динара, у које им се урачунава време проведено на задржавању, у притвору и на мери забране напуштања стана од 06.12.2021. године до 18.11.2022. године. Истом пресудом одлучено је о трошковима кривичног поступка, како је то ближе наведено у изреци првостепене пресуде, док су оштећене ради остваривања имовинскоправног захтева упућене на парнични поступак.

Пресудом Апелационог суда у Београду Кж1 830/24 од 15.10.2024. године, одбијене су као неосноване жалбе бранилаца окривљених Николе Јоцковића и Јелене Јоцковић, адвоката Дениса Бећирића и адвоката Марка Ризнића и пресуда Вишег суда у Београду 8К бр. 240/22 од 09.04.2024. године је потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда захтеве за заштиту законитости благовремено су поднели:

- бранилац окривљеног Николе Јоцковића, адвокат Мирослав Дмитровић, због повреде закона из члана 485. став 1. тачка 1), став 3. и став 4. Законика о кривичном поступку, са предлогом да Врховни суд усвоји као основан поднети захтев за заштиту законитости, побијане пресуде укине и списе предмета врати првостепеном суду на поновно одлучивање;

- бранилац окривљене Јелене Јоцковић, адвокат Денис Бећирић, због повреде закона из члана 485. став 1. тачка 1) Законика о кривичном поступку, са предлогом да Врховни суд усвоји поднети захтев за заштиту законитости, побијане пресуде преиначи тако да окривљену Јелену Јоцковић ослободи од оптужбе за извршење два кривична дела трговина људима из члана 388. став 1. КЗ или побијане пресуде укине.

Врховни суд је доставио примерке захтева за заштиту законитости бранилаца окривљених Врховном јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. Законика о кривичном поступку (ЗКП), па је на седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Врховног јавног тужиоца и бранилаца окривљених, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета са правноснажним пресудама против којих су захтеви за заштиту законитости поднети, те након оцене навода изнетих у захтеву нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Николе Јоцковића, адвоката Мирослава Дмитровића је неоснован у односу на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП и члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП, а захтев за заштиту законитости браниоца окривљене Јелене Јоцковић, адвоката Дениса Бећирића у односу на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, док су у преосталом делу захтеви за заштиту законитости недозвољени.

Браниоци у поднетим захтевима за заштиту законитости наводе да је побијаним пресудама учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП. Према наводима из захтева побијану првостепену пресуду донео је судија Александар Трешњев који је претходно као председник већа учествовао у доношењу решења о продужењу мере забране напуштања стана Кв бр. 3419/22 од 18.08.2022. године, док је судија Драган Ћесаровић решењем Кж2 1907/22 од

13.09.2022. године одлучивао о жалби на решење о продужењу мере забране напуштања стана, а потом је био члан већа Апелационог суда које је донело другостепену одлуку, којом приликом су наведене судије створиле предубеђење о кривици окривљених, на који начин је по наводима бранилаца нарушена претпоставка непристрасности судија због које су требали бити изузети приликом доношења мериторних одлука о кривици у овом истом поступку.

Врховни суд изнете наводе из захтева за заштиту законитости бранилаца окривљених оцењује неоснованим из следећих разлога:

Одредбом члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, прописано је да ова битна повреда одредаба кривичног поступка постоји ако је на главном претресу учествовао судија или судија поротник који се морао изузети.

Одредбом члана 37. став 1. тачка 4) ЗКП, на коју се браниоци позивају у захтеву, прописано је, између осталог, да ће судија бити изузет од судијске дужности у одређеном предмету, ако је у истом предмету поступао као судија за претходни поступак или је одлучивао о потврђивању оптужнице или је учествовао у доношењу мериторне одлуке о оптужби која се побија жалбом или ванредним правним леком.

Према налажењу Врховног суда, не може се прихватити став бранилаца окривљених истакнут у поднетим захтевима за заштиту законитости да свако претходно одлучивање судија, у конкретном случају одлучивање о изреченој мери забране напуштања стана, нужно представља разлог за њихово обавезно изузеће приликом мериторног одлучивања о кривици истог окривљеног, већ је реч о фактичком питању које се процењује у сваком конкретном случају.

Из списка предмета произилази да судија Александар Трешњев који је донео побијану првостепену пресуду и судија Драган Ћесаровић који је био члан већа Апелационог суда које је одлучивало о жалби на првостепену пресуду, у предметном кривичном поступку нису поступали ни у једном својству које је прописано одредбом члана 37. став 1. тачка 4) ЗКП, које би представљало разлог за њихово обавезно изузеће од поступања. Осим тога, из списка предмета произилази да су се судија Александар Трешњев, као члан ванпретресног већа, приликом испитивања разлога за даљу примену мере забране напуштања стана решењем Кв. бр. 3419/22 од 18.08.2022. године и судија Драган Ћесаровић одлучујући о жалби изјављеној против решења Вишег суда у Београду Кв бр 3419/22, бавили само разлозима за продужење мере забране напуштања стана, па се учествовање судије Александра Трешњева у доношењу решења Кв. бр. 3419/22 од 18.08.2022. године којим је продужена мера, односно учествовање судије Драгана Ћесаровића у доношењу решења Кж2 1907/22 од 13.09.2022. године којим је одбијена жалба на решење о продужењу мере, не може поистоветити са било којим случајем прописаним одредбом члана 37. став 1. тачка 4) ЗКП.

Према томе, учествовање наведених судија у ранијим фазама поступка, по оцени овога суда, не доводи у питање претпоставку њихове непристрасности приликом одлучивања о кривици окривљених, односно приликом доношења првостепене и другостепене пресуде из ког разлога је Врховни суд нашао да побијаним пресудама није учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, на коју се неосновано указује у поднетим захтевима за заштиту законитости.

У преосталом делу поднетог захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Николе Јоцковића, адвоката Мирослава Дмитровића указује се да у конкретном случају не може постојати истовремено кривично дело трговина људима из члана 388. став 1. Кривичног законика и кривично дело посредовање у вршењу проституције из члана 184. став 1. Кривичног законика, јер је реч о привидном идеалном стицају, те с обзиром да је једном радњом остварено више кривичних дела, то се у конкретном случају, по наводима браниоца, ради о само једном кривичном делу трговина људима. Поред тога, бранилац наводи да из изреке првостепене пресуде не произилази примена силе или претње према оштећенима, којим наводима бранилац, иако не нумерише повреде закона, суштински указује да је побијаним пресудама учињена повреда закона из члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП.

Овакве наводе браниоца окривљеног Николе Јоцковића Врховни суд је оценио неоснованим.

Одредбом члана 388. став 1. Кривичног законика, прописано је да кривично дело трговина људима чини онај ко силом или претњом, довођењем у заблуду или одржавањем у заблуди, злоупотребом овлашћења, поверења, односа зависности, тешких прилика другог, задржавањем личних исправа или давањем или примањем новца или друге користи, врбује, превози, пребацује, предаје, продаје, купује, посредује у продаји, сакрива или држи друго лице, а у циљу експлоатације његовог рада, принудног рада, вршења кривичних дела, проституције или друге врсте сексуалне експлоатације, просјачења, употребе у порнографске сврхе, успостављања ропског или њему сличног односа, ради одузимања органа или дела тела или ради коришћења у оружаним сукобима.

Одредбом члана 184. став 1. Кривичног законика прописано је да кривично дело посредовање у вршењу проституције чини онај ко наводи или подстиче другог на проституцију или учествује у предаји неког лица другоме ради вршења проституције или ко путем средстава јавног информисања и других сличних средстава пропагира или рекламира проституцију.

Из чињеничног описа кривичних дела, утврђеног у изреци правноснажне пресуде Вишег суда у Београду 8К бр. 240/22 од 09.04.2024. године, произилази да су окривљени Никола Јоцковић и Јелена Јоцковић као саизвршиоци, „у урачунљивом стању, свесни својих дела и њихове забрањености, чије су извршење хтели, учествовањем у радњи извршења са умишљајем заједнички извршили кривична дела употребом претње и злоупотребом тешких прилика оштећене АА и ББ (оштећена АА је била незапослена самохрана мајка, а оштећена ББ у тешкој материјалној ситуацији), врбовали и држали у циљу вршења проституције... упућивали претње да ће њима и њиховим породицама наудити ако престану да раде за њих, те да их њихови људи прате 24 часа, да се не окрећу иза себе, јер су они увек ту, као и да имају везу у полицији и да ће сазнати ако их пријаве... претили оштећеној ББ да знају где јој живе родитељи и да се девојкама ломе руке и ноге ако одају информације или престану да раде, а оштећеној АА су претили да знају где живи и где јој дете иде у вртић, те га могу узети уколико се одлучи да напусти посао, што су обе оштећене доживеле као озбиљну претњу и нису смеле ником да се обрете за помоћ, плашећи се за сопствени живот и живот своје породице“.

Такође, према изреци првостепене пресуде, окривљени су оштећену ВВ „наводили и подстицали на проституцију стварајући јој услове за бављење проституцијом, тако што су изнајмљивали станове за бављење проституцијом..оглашавајући и путем интернет сајта рекламирали проституцију“.

По налажењу Врховног суда, супротно наводима захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Николе Јоцковића, адвоката Мирослава Дмитровића, из изреке осуђујуће пресуде произилазе сва битна обележја два кривична дела трговина људима из члана 388. став 1. у вези члана 33. Кривичног законика и то како објективна, која се односе на више радњи извршења које су усмерене према две оштећене, тако и субјективна, која се односе на урачунљивост и умишљај окривљених лица.

Наиме, чињенични опис изреке правноснажне пресуде, а како је то напред наведено, садржи посебан опис радњи извршења које су учињене према оштећеној ББ и према оштећеној АА, а који садржи опис употребе претње и злоупотребе тешких прилика ових оштећених, те њихово врбовање и држање у циљу вршења проституције, које радње представљају објективна обележја бића два кривична дела трговина људима из члана 388. став 1. КЗ.

Радње описане у изреци правноснажне пресуде предузете од стране окривљених на штету оштећене ВВ такође садрже објективне елементе бића кривичног дела посредовање у вршењу проституције из чл. 184. став 1. у вези чл.33 КЗ – радње којима су окривљени наводили и подстицали оштећену на проституцију, услед чега су оцењени као неосновани супротни наводи у поднетом захтеву за заштиту законитости којима се указује да се у конкретном случају ради о привидном идеалном стицају, те да је све радње окривљених требало квалификовати као једно кривично дело посредовање у вршењу проституције.

Наиме, идеални стицај кривичних дела постоји када се учини више кривичних дела једном радњом, док привидни идеални стицај постоји када окривљени једном радњом (о чему се не ради у конкретном случају), оствари обележја више кривичних дела, али ипак не постоји стицај већ само једно кривично дело . У конкретном случају ради се о реалном стицају кривичних дела, јер су окривљени са више описаних радњи извршили два кривична дела трговине људима из члана 388. став 1. у вези члана 33. КЗ и једно кривично дело посредовање у вршењу проституције из члана 184. став 1. у вези члана 33. КЗ.

Имајући у виду напред наведено, по оцени Врховног суда, није учињена повреда закона из члана 439. тачка 1), нити повреда из члана 439. тачка 2) ЗКП. јер је оценом утврђеног чињеничног стања, у правноснажној пресуди правилно примењен кривични закон.

Преосталим делом поднетог захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Николе Јоцковића, адвоката Мирослава Дмитровића, у коме се наводи да су оштећене добровољно прихватиле понуду, искључиво из материјалних разлога, да су зарађивале енормно високе суме новца, да су половину зараде задржавале по договору за себе, а да су од друге половине окривљени плаћали трошкове изнајмљивања станова, хране и другог, да се малтретирање састојало у томе да нису могле да бирају муштерије, те да су биле дужне да најаве одлуку да престану да се баве проституцијом две недеље пре него што оду, да нису могле да користе годишњи одмор,

већ да су морале о томе да се договарају, бранилац суштински полемише са чињеничним утврђењима суда у вези предметног кривичног дела, а која се тичу околности под којима су иста извршена, износећи истовремено и сопствену оцену изведених доказа и исказа оштећених, сопствено виђење одлучних чињеница, супротно чињеничним утврђењима и закључцима суда изнетим у побијаним пресудама, на који начин указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, односно повреду закона из члана 440. ЗКП.

Бранилац окривљене Јелене Јоцковић, адвокат Денис Бећирић у поднетом захтеву наводи да радња окривљених не садржи ни један елемент кривичног дела трговине људима, којим наводима суштински указује на повреду закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, која представља законом прописан разлог за подношење овог ванредног правног лека. Међутим, приликом образлагања свог захтева он наводи да оштећене нису врбоване, већ да им је предочен и понуђен посао који је исплатив, да су имале потпуну слободу кретања, да је суд занемерио чињеницу да је исказ оштећених супротан исказу сведока ВВ, као и исказу тада малолетне сведокиње ГГ, да је исказ оштећене ББ о осећају угрожености супротан налазу и мишљењу судских вештака др Бојане Кеџман и др Гордане Ковач Гавриловић, које су испитивањем утврдиле да ни код ње, ни код АА „ни тестовни, ни клинички критеријуми пострауматског стресног поремећаја нису утврђени“, да је оштећена АА под злостављањем подразумевала да није могла да бира клијенте, да је било забрањено да касни, лупа вратима у стану, користи своје право име... Даљим наводима бранилац указује да је суд занемарио чињеницу да су оштећене навеле да је поред њих било и других девојака које су у неком периоду радиле са њима и да су после неког времена напуштале посао, из чега, по наводима браниоца, произлази да су биле потпуно слободне да престану да се тиме баве уколико то не желе, а оспорио је и налаз и мишљење Центра за заштиту жртава трговине људима, указујући да је нејасно у ком својству се и по чијем налогу овај центар изјашњавао, нити је позната компетенција и стручност лица која су давала своја мишљења, а којим свим наводима бранилац оспорава утврђено чињенично стање као погрешно и непотпуно, односно указује на повреду закона из члана 440. ЗКП, полемишући са постојањем слободне воље код оштећених.

Како чланом 485. став 4. ЗКП, који прописује разлоге због којих окривљени односно његов бранилац, сходно правима која има у поступку у смислу члана 71. тачка 5) ЗКП, могу поднети захтев за заштиту законитости против правноснажне одлуке и поступка који је претходио њеном доношењу, није предвиђена могућност подношења овог ванредног правног лека због повреду закона из члана 440. ЗКП, то је Врховни суд захтеве бранилаца окривљених, у овим деловима, оценио као недозвољене.

Из напред наведених разлога, Врховни суд је на основу одредбе члана 491. став 1. и члана 487. став 1. тачка 2) ЗКП, одлучио као у изреци ове пресуде.

**Записничар – саветник
Марија Рибарић,с.р.**

**Председник већа – судија
Мирољуб Томић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић